

Ғылыми мақала

FTAMP 06.52.17

<https://doi.org/10.55956/NAUY6267>

А.Н.Мусабекова*

*Медиажурналистика мамандығы бойынша 4 курс студенті,
Т.Қ.Жургенов атындағы Қазақ Ұлттық өнер академиясы
Алматы, Қазақстан*

М.Ә.Сарыбай

*Компьютерлік технологиялар кафедрасы
аға оқытушы
Т.Қ.Жургенов атындағы Қазақ Ұлттық өнер академиясы
Алматы, Қазақстан*

ҚАЗАҚСТАНДА ҚАРЖЫЛЫҚ ИНКЛЮЗИЯНЫҢ ҚАЛЫПТАСУ ЖӘНЕ ДАМУ МӘСЕЛЕСІ

***Аңдатпа.** Бұл мақаланың мақсаты – Қазақстанда қаржылық инклюзияның қалыптасуы мен дамуын зерттеу. Заманауи шындықта цифрлық технологиялар инновацияның, бәсекелестіктің және экономикалық өсудің қозғалтқышы болып табылады. Автор оның дамуына әсер ететін бірқатар факторларды бөліп көрсеткен. Бұл технологиялар қаржылық қызметтердің қолжетімділігіндегі кедергілерді теңестіруге, яғни қаржылық инклюзивтілікті арттыруға мүмкіндік береді.*

***Тірек сөздер:** IT-технологиялар, инклюзияға кедергілер, цифрлық қызметтер, цифрлық технологиялар, қаржылық қызметтерді тұтынушылар, қаржылық инклюзия.*

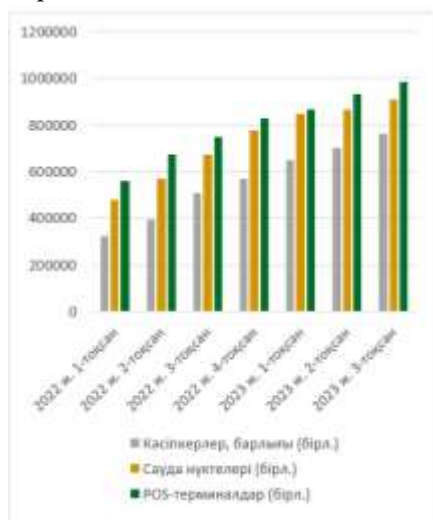
Кіріспе. Мемлекеттің жақсы жұмыс істейтін қаржы жүйесі оның жинақтау, жинақтау, төлем жасау, несие беру қызметтерін ұсына отырып, ең маңызды мақсатты орындауға арналған, сөйтіп экономиканың дамуына ықпал етеді. Инклюзивті қаржы жүйесін адамдардың көпшілігі қаржылық қызметтерге қол жеткізе алатын және пайдалана алатын жүйе деп санауға болады [1]. Мұндай жүйелер адамдарға өздерінің қаржылық қажеттіліктерін қанағаттандыру үшін қажетті қаржылық ресурстарға кең қол жетімділікті қамтамасыз етеді, мысалы, ақша үнемдеу, инвестиция салу және т.б.

Мұндай мүмкіндіктердің болмауы экономикалық өсуді тежейді, сонымен қатар табыс теңсіздігінің артуына ықпал етеді. Әлем елдерінің қаржы жүйелері қаржылық инклюзияны қамтамасыз етуден алыс екенін атап өтейік. Әлем халқының едәуір бөлігінің жоғарыда аталған мақсаттарға қол жеткізуге арналған қаржылық қызметтерге жеткілікті қолжетімділігі жоқ. Халықтың бұл бөлігі қолма-қол ақшаны пайдаланады. Қаржы нарығын дамытудың негізгі қозғаушы тетігі оны цифрландыру болып табылады. Цифрлық технологиялар жаһандық

мың бірлікке азайды. 6-суретте Қазақстан Республикасындағы POS терминалдар санының динамикасы көрсетілген.

Сурет 6. 2017-2021 жылдарға арналған Қазақстан Республикасындағы POS терминалдар санының динамикасы.[5]

Сондай-ақ соңғы 5 жылда банкоматтар санының 2022 жылғы 11,7 мыңнан 2021 жылы 12,8 мыңға дейін өскені байқалады (7-сурет).

Сурет 7. 2022-2023 жылдарға арналған Қазақстан Республикасындағы банкоматтар санының динамикасы [5]

Ақшаны қабылдау және беру функциясы бар төлем банкоматтарының 2017 жылғы 1,6 мың бірліктен 2023 жылы 5,7 мың теңгеге дейін серпінді өсуі байқалады.

2020 жылы Қазақстан Республикасындағы қолма-қол ақшасыз төлемдердің «эволюциясы» «революцияға» жол бергенін атап өткен жөн. Естеріңізге сала кетейік, 2020-2021 жж. қолма-қол ақшасыз төлемдер саны 2,6 есеге өсті, бұл ретте қолма-қол ақшасыз төлемдердің үлесі 45,2%-дан 67,4%-ға дейін өсті.

IT-технологияның дамуы мен қолжетімділігінің артуына байланысты географиялық кедергілер жойылуда. Қаржылық қамтуды арттырудың негізгі бағыттары 8-суретте көрсетілген.

Сурет 8. Қаржылық қамтуды арттырудың негізгі бағыттары [4]

Қорытынды. Жоғарыда айтылғандардың барлығын қорытындылай келе, қазіргі заманғы шындықтың құбылмалылығы және IT-технологиялардың қарқынды дамуы қаржылық инклюзия саласында жаңа цифрлық шешімдерді қабылдауға бастамашылық ететінін атап өтуге болады. Жоғарыда айтылғандардың барлығын ескере отырып, Қазақстанда қаржылық инклюзияны дамыту Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі жүзеге

асыратын бірқатар іс-шаралармен байланысты деп айта аламыз. Қаржы қызметтері мен жаңа цифрлық технологиялардың жедел дамуын ескере отырып, халықтың қаржылық

сауаттылығын арттыру азаматтардың әлауқаты мен өмір сүру сапасын арттыруға бағытталған мемлекеттік экономикалық саясаттың маңызды және маңызды элементі болып саналады.

Әдебиеттер тізімі

1. Development Research Group, Finance and Private Sector Development Unit. Global Financial Inclusion (Global Findex) Database 2021 [Data set]. World Bank, Development Data Group, 2022. URL: <https://doi.org/10.48529/JQ97-AJ70>
2. Gomber P., Koch J. A., Siering M. Digital Finance and FinTech: current research and future research directions //Journal of Business Economics. – 2017. – Т. 87. – С. 537-580.
3. Каждый человек пропадает в социальных сетях в среднем по два часа в день [Электрондық ресурс] Режим доступа: <https://ranking.kz/reviews/world/kazhdyu-chelovek-propadaet-v-sotsialnyh-setyah-v-srednem-po-dva-chasa-v-den.html> Дата доступа: 01.12.2024
4. Смольянинова С.Ф. К вопросу о становлении и развитии финансовой инклюзии в казахстане [Текст] / С.Ф. Смольянинова // Вестник Северо-Казахстанского Университета им. М. Козыбаева. – 2023. – №. 4 (56). – С. 109-115.
5. Қазақстанда Pos-терминалдардың саны алғаш рет 1 млн бірліктен асты [Электрондық ресурс]. Кіру режимі: <https://nationalbank.kz/kz/news/informacionnye-soobshcheniya/16446> Қол жеткізу күні: 01.12.2024

А.Н. Мусабекова*, М.А. Сарыбай

Казахской национальной академии искусств имени Т.К. Жургенов, Алматы, Казахстан

ПРОБЛЕМА ФОРМИРОВАНИЯ И РАЗВИТИЯ ФИНАНСОВОЙ ВКЛЮЧЕННОСТИ В КАЗАХСТАНЕ

Аннотация. Целью данной статьи является изучение становления и развития финансовой инклюзивности в Казахстане. В сегодняшних реалиях цифровые технологии являются двигателем инноваций, конкуренции и экономического роста. Автор выделил ряд факторов, влияющих на его развитие. Эти технологии позволяют нивелировать барьеры доступа к финансовым услугам, то есть повысить финансовую доступность.

Ключевые слова: ИТ-технологии, барьеры инклюзивности, цифровые услуги, цифровые технологии, потребители финансовых услуг, финансовая инклюзивность.

A.N. Mussabekova*, M.A. Sarybay

Kazakh National Academy of Arts named after T.K. Zhurgenov, Almaty, Kazakhstan

THE PROBLEM OF FORMATION AND DEVELOPMENT OF FINANCIAL INCLUSION IN KAZAKHSTAN

Abstract. The purpose of this article is to study the formation and development of financial inclusion in Kazakhstan. In today's reality, digital technologies are the engine of

innovation, competition and economic growth. The author identified a number of factors influencing its development. These technologies make it possible to level barriers to access to financial services, that is, to increase financial inclusion.

Keywords: IT technologies, barriers to inclusion, digital services, digital technologies, consumers of financial services, financial inclusion.

References

1. Development Research Group, Finance and Private Sector Development Unit. Global Financial Inclusion (Global Findex) Database 2021 [Data set]. World Bank, Development Data Group, 2022. URL: <https://doi.org/10.48529/IQ97-AI70>
2. Gomber P., Koch J. A., Siering M. Digital Finance and FinTech: current research and future research directions //Journal of Business Economics. – 2017. – Т. 87. – С. 537-580.
3. Every person disappears on social networks for an average of two hours a day [Electronic resource].URL: <https://ranking.kz/reviews/world/kazhdyy-chelovek-propadaet-v-sotsialnyh-setyah-v-srednem-po-dva-chasa-v-den.html> Access date: 12/01/2024).
4. Smolyaninova S.F. On the formation and development of financial inclusion in kazakhstan // Bulletin of the M. Kozybaev North Kazakhstan University. – 2023. – No. 4 (56). – Pp. 109-115.
5. 5.The number of Pos terminals in Kazakhstan exceeded 1 million units for the first time [electronic resource].URL: <https://nationalbank.kz/kz/news/informacionnye-soobshcheniya/16446> (access date: 01.12.2024).

11.12.24 ж. баспаға түсті.

18.12.24 ж. түзетулермен түсті.

24.12.24 ж. басып шығаруға қабылданды.

Мақалаға сілтеме:

Мусабекова, А.Н. Қазақстанда қаржылық инклюзияның қалыптасу және даму мәселесі [Мәтін] / А.Н. Мусабекова, М.Ә.Сарыбай // Dulary University Хабаршысы. – 2024. - №4 Б.199-204 <https://doi.org/10.55956/NAUY6267>

Copyright: © 2024 by the authors. Submitted for possible open access publication under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution (CC BY NC) license (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>).